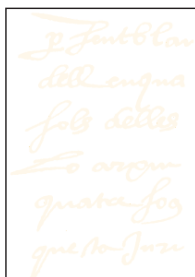


ARXIUS

B U T L L E T Í D E L

N Ú M E R O 2 0



S E R V E I D ' A R X I U S

H I V E R N 1 9 9 8

Vuit anys després de la primera convocatòria de les *Jornades Imatge i Recerca* (les Jornades Varés) els resultats, en xifres objectives, són els següents: 29 ponències, 66 comunicacions, 14 experiències, 1.270 pàgines impreses i, d'acord amb el que es desprèn de la cinquena convocatòria, 3 administracions públiques, 4 associacions professionals, 3 universitats i una empresa privada, implicades en un projecte que, i em sembla que ho podem dir sense risc de caure en la petulància, ha convertit la ciutat de Girona i per extensió i per les institucions involucrades, el país en general, en un punt de referència inevitable quan hom parla de la gestió del patrimoni en imatge.

Si bé fer-ne un balanç exhaustiu i crític no correspon segurament a qui signa aquest text, sí que és cert que el fòrum obert l'any 1990 ha permès que els intervinents i participants expressessin i reflexionessin sobre la multiplicitat d'aspectes que concorren en aquest àmbit.

Així, i limitant-nos únicament a les ponències presentades, en cinc casos ens hem centrat a analitzar qüestions relacionades amb la conservació i avaluació de les imatges, fet que potser evidència la nostra formació d'arxivistes i la preocupació per assegurar la pervivència dels materials.

Amb tot, malgrat aquesta preocupació, no ens hem oblidat dels productors de les imatges i en quatre ocasions hem encarregat textos que tenen com a objectiu final fomentar la presa de consciència en relació amb els drets d'autor i de propietat intel·lectual dels fotògrafs.

QÜESTIONS DE TREBALL

IMATGE I RECERCA

L'ús i la introducció de les noves tecnologies per a finalitats de gestió i de major comprensió de les possibilitats de la imatge ha estat debatut en quatre ocasions, el mateix nombre de vegades que hem intentat evidenciar les possibilitats que aquest tipus de documentació té per als investigadors o el tractament que cal donar als suports i documents videogràfics i cinematogràfics.

Al llarg d'aquestes cinc convocatòries també hem pogut conèixer amb detall l'estructura i l'experiència de propostes estrangeres (França, Holanda, Alemanya, Itàlia, Canadà i Estats Units), així com aportacions vinculades a l'àmbit de la descripció, la història de la fotografia i dels processos fotogràfics o a la situació i la radiografia dels arxius i centres que conserven imatges a Catalunya.

Paral·lelament, i també en col·laboració amb l'Associació d'Arxivers de Catalunya, les Jornades han permès la celebració de tres tallers monogràfics (*Tractament de materials i suports fotogràfics*; *Protecció íntima dels materials fotogràfics* i *Criteris per a l'elaboració d'un Pla d'Emergència per a Arxius d'Imatges*), així com la projecció pública de diferents films i reportatges cinematogràfics procedents, generalment, de donacions de particulars a l'Arxiu Municipal de Girona i que constitueixen el vessant més públic i popular atesa la seva obertura al conjunt de la ciutat.

La celebració a partir de l'any 1996 d'un conjunt d'exposicions presentades sota el nom genèric de *El dret a la mirada*, coincidint temporalment amb la

S U M A R I

QÜESTIONS DE TREBALL

Imatge i recerca

CRÒNICA

AGENDA

NOUS FONS I DOCUMENTS INGRESSATS ALS ARXIUS

NOUS INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ DELS ARXIUS

BIBLIOGRAFIA

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

El Registre d'Establiments
Industrials de Catalunya
(1939-1993)



imatge i la recerca, s'han convertit en un bon exercici de col·laboració entre espais i galeries del sector públic i privat amb l'objectiu coincident d'apropar a la ciutadania el fet fotogràfic com a creació.

Fins ara, però, hem parlat només del passat i, tot just acabades les Jornades d'enguany, el més encertat semblaria començar ja a plantejar cap on haurien d'anar les futures convocatòries.

En aquest sentit, la creació l'any 1997 per part de l'Ajuntament de Girona del *Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)*, així com la dotació pressupostària que en farà possible l'establiment físic en el primer semestre de 1999, ens permeten ser raonablement optimistes tant sobre la continuïtat de les Jornades com en l'interès a seguir treballant en aquest àmbit del patrimoni.

El cert, però, és que, tal com ho expressa el document de constitució del CRDI, ens agradaria fer-ho a partir de l'establiment i el disseny d'estratègies de *partenariat* que fessin possible una participació més activa tant d'agents del sector públic com del sector privat. La nòmina d'entitats associades a les Cinquenes Jornades ens satisfà especialment, però ens complauria molt més una major intervenció a l'hora de contribuir a elaborar-ne els continguts, preveure'n l'abast i definir-ne la projecció.

Dos exemples recents, un ja realitzat i l'altre en la seva fase final d'execució, penso que evidencien d'una manera clara els avantatges que té el fet d'establir criteris de *partenariat* a l'hora d'elaborar propostes vinculades a la gestió del patrimoni documental. En el primer cas ens referim a la redacció i edi-

ció del llibre *Patrimoni cultural i drets d'autor. Instruments per a la seva gestió* (1998), que va comptar amb la participació, a part de tècnics de l'Ajuntament de Girona, de les associacions d'arxivistes, de museòlegs i de fotògrafs, i que, per això sol, ha esdevingut un material d'alta legitimitat i d'ampli consens.

En el segon cas, la participació de totes les administracions públiques i d'aquells centres privats que hi han estat convidats, garanteixen, sigui quin sigui el resultat final, l'èxit de l'elaboració de la *Guia de fons en imatge* existents a la ciutat de Girona. El treball, que es presentarà l'any 1999, haurà estat fruit de la col·laboració entre diversos professionals que creuen que cal centrar els objectius de la seva actuació laboral sobretot en els usuaris. El simple reconeixement que ens cal donar resposta a les necessitats que

demanden els usuaris ens obliga, de manera inevitable, a adoptar formes i mètodes de treball que ultrapassin el marc estricte dels nostres equips i, per què no, de les nostres institucions.

El que ens agradaria pensar, també, és que les propostes de reflexió i les experiències pràctiques exposades i debatudes en el marc de les Jornades, poden tenir una transcendència a l'àmbit pràctic. És a dir, allò desitjable fóra que dels coneixements i aportacions exposades i editades simultàniament com a material de treball, se'n pogués extreure, o almenys els organismes amb responsabilitats en aquest sector en poguessin extreure, idees i materials que fessin possible avançar i millorar les seves propostes de gestió del patrimoni en imatge.

Joan BOADAS I RASET

CRÒNICA

El Departament de Cultura ha portat a terme la recuperació i restauració dels fragments de manuscrits hebraics continguts a les cobertes del protocol del notari de Girona Bernat Capellà de 1400-1401, conservat a l'Arxiu Històric de Girona. Es tracta de 37 fragments, dotze dels quals corresponen a fulls complets de manuscrit.

Inauguració de l'Archiu Istoric Generau d'Aran

El propassat dia 7 de novembre de 1998 el Molt Honorable President de la Generalitat de Catalunya, senyor Jordi Pujol, va inaugurar la seu de l'Archiu Istoric Generau d'Aran (AGA), centre que s'integra a la Xarxa d'Arxius Comarcals de la Generalitat de Catalunya.

L'Archiu Istoric Generau d'Aran és situat a Arròs, dins el municipi de Vielha e Mijaran, a l'antiga Casa deth Senhor d'Arròs, un edifici que també és la seu representativa del Conselh Generau d'Aran.

Es tracta d'un edifici d'estil neoclàssic que data de l'any 1820. El

propietari fou un ramader que comptava amb nombroses explotacions agrícoles al municipi d'Arròs i a la ribera de Varradòs. Comerç amb carns amb la ciutat de Barcelona i, amb fusta, a França, aprofitant els privilegis de lliure comerç de la Vall. L'any 1951 la casa va ser comprada per l'Ajuntament d'Arròs e Vila, i es va utilitzar com a seu de l'Ajuntament i de l'escola fins l'any 1974.



Acte d'inauguració de l'Arxiu Històric General d'Aran el 7 de novembre de 1998 (Foto Servei d'Arxius)

L'obra realitzada, la direcció de la qual ha anat a càrrec de l'arquitecte Carles Llobet, ha consistit en la rehabilitació de la casa respec-

ARXIUS. Butlletí del Servei d'Arxius

<i>Edita</i>	Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
<i>Redacció</i>	Servei d'Arxius, carrer Portaferrissa, 1, 08002 Barcelona
<i>Coordinació</i>	R. Planes i Albets, A. Magrinyà i Rull
<i>Tipografia</i>	Fotocomposició Merit, SCCL
<i>Impressió</i>	A. G. Roderigas. Súrria
<i>Tiratge</i>	2.500 exemplars
<i>Dipòsit legal</i>	B-17.466-93
<i>ISSN</i>	1133-3774

tant al màxim els seus elements més emblemàtics, com és la fusteria interior, façanes i torres, i adaptant-la a les necessitats de l'Archiu Istoric. La distribució de l'espai en metres quadrats útils és la següent:

- Planta baixa: zona per a actes protocol·laris i de reunions del Conselh Generau i zona per a seu del Centre d'Estudis d'Aran i serveis, 171 m²
- Planta primera: zona d'entrada i desinsectació de documents, zona de tractament i classificació de documents i dipòsit documental, 163 m²
- Planta segona: dipòsits documentals, 167 m²
- Planta àtic: sala de consulta, biblioteca auxiliar i despatx de direcció, 143 m²

Els forjats dels terres són nous i tenen una resistència de 1.400 kg/m², que permeten suportar el pes dels armaris tipus compacte destinats a dipositar la documentació. Per accedir a les diverses plantes, el centre disposa d'ascensor, escala i escala d'emergència. Totes les zones són accessibles a persones amb discapacitats físiques.

El cost total de la intervenció ha estat de 86 milions de pessetes. 36 corresponen a una subvenció d'un fons FEDER i 50 han estat aportats pel Departament de Cultura al Conselh Generau d'Aran, en forma de subvenció. Ha estat aquesta institució l'encarregada de gestionar la contractació i adjudicació de l'obra seguint el programa de construcció definit pel Departament de Cultura.

L'adreça és AGA, Carrer Major, s/n, 25537 Arròs (Val d'Aran). El telèfon i fax és 973 64 25 69 i la seva directora, la Sra. M. Pau Gómez Ferrer.

AGENDA

Anoia: exposició *Els nens de l'Arxiu*, del 23 de desembre de 1998 a l'11 de gener de 1999, a la Sala d'Exposicions Municipal d'Igualada. Per a més informació: Arxiu Històric Comarcal d'Igualada, tel. i fax 938 04 44 56.

Baix Empordà: exposició *Com feien la Lletra. Una aproximació a diferents personatges a través de la seva lletra*, des del 4 de desembre de 1998 al 3 de gener de 1999 a la seu de l'Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà; conferència *Una mà escriu... Comentarís sobre l'escriptura a mà*, per Carles Vivó, el dia 11 de desembre de 1998 a la seu de l'AHC de la Bisbal d'Empordà. Per a més informació: AHC de la Bisbal d'Empordà, tel. i fax 972 64 18 01.

Barcelonès: exposició *La Història. Arxiu Històric de Roquetes Nou Barris 1983 - 1998*, del 20 de novembre al 6 de desembre de 1998, al Centre Cívic Can Basté, passeig Fabra i Puig, 274-276, de Barcelona.



Per a més informació: AH de Roquetes-Nou Barris, C/ Portlligat, s/n, 08042 Barcelona, tel. 933 53 95 16.

Garrotxa: *Jornades sobre la fi de la guerra civil*, els dies 5 i 6 de febrer de 1999 al Teatre Principal

d'Olot, Passeig d'en Blai, 5. Organitzades pel Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca. Termini de presentació de les comunicacions: 1 de desembre de 1998. Per a més informació: Arxiu Municipal d'Olot, tel. 972 27 91 00; sessió de treball *Tipologies documentals 2: El cadastre*, el dia 6 de març de 1999 a la seu de l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot. Per a més informació: AHC d'Olot, tel. i fax 972 27 91 31.

Vallès Occidental: curs *Recerca històrica i filològica aplicada. Segona part*, durant els mesos de febrer a abril de 1999 a la seu de l'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa i de l'Arxiu Històric de Sabadell. Per a més informació: AHC de Terrassa, tel. 937 33 14 96 i fax 937 80 14 33.

Vallès Oriental: *VI premi Gausac de Recerca* sobre temes relacionats amb la població de Sant Cugat del Vallès o amb la comarca del Vallès Occidental. Organitzat pel Grup d'Estudis Locals de Sant Cugat del Vallès (GEL) amb la col·laboració de l'Ajuntament. Termini de presentació de treballs: 26 de febrer de 1999, a la seu de l'Arxiu Municipal de Sant Cugat del Vallès, Rambla de Can Mora, 11.

NOUS FONDS I DOCUMENTS INGRESSATS ALS ARXIUS

(setembre-octubre de 1998)

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: fons del Jutjat de 1^a Instància i Instrucció núm. 1 de la Bisbal d'Empordà (1959-1980), 38 m lineals; documentació de la Junta Local de Llibertat Vigilada (1956-1965), 1 carpeta; col·lecció de catàlegs personals de l'artista bisbalenc Pere Noguera (anys 60-90), 30 unitats; fotocòpia d'una llibreta de notes realitzada per Joan Esteve Passarius de Peratallada amb referències a la campanya militar de Melilla (1921-1922) en la qual participà; 3 fotografies dels establiments comercials bisbalencs N. Arpa, J. Reixach i Farmàcia Ciurana (final s. XIX i principi s. XX).

Arxiu Històric Comarcal de Cerve-

ra: fons Agustí Duran i Sanpere (s. XVI-XX), 145 m lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: fons del Col·legi Públic Joaquim Gifre de Garriguella (1859-1989), 1 m lineal.

Arxiu Històric de Girona: sèrie d'expedients d'actes de conciliació de la Delegació de Treball de la Generalitat (1979-1983), 122 capses; documents del Jutjat Militar núm. 8 de Girona (1939), 1 capsa; documents dels jutjats municipals de Banyoles, Cassà de la Selva, Sant Jordi Desvalls i Santa Eugènia de Ter (1851-1953), 12 capses.

Arxiu Històric Comarcal d'Igualada: fons documental de la Cooperativa (1920-1983), 10 m lineals; 50 fotografies d'Igualada (1998).

Arxiu Històric de Lleida: documentació de la Delegació Provincial d'Hisenda, 999 lligalls i 1.345 llibres.

Arxiu Històric Comarcal de Mataró: fons del Servei d'Extensió Agrària del Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya (1966-1987), 4,8 m lineals; fons del Consell Comarcal del Maresme (1994-1997), 11,5 m lineals; 9.000 negatius fotogràfics de Mataró i comarca (1910-1985) i fullets de caire polític i social (1967-1985), 4 m lineals aplegat per Xavier Cateura; documentació de la Comissió del Centenari de l'arribada del ferrocarril a Mataró aplegada per Joan Comas i Pujol (1948), 0,5 m lineals i 40 fotografies.

Arxiu Històric Comarcal de Montblanc: transferència del fons de l'Ajuntament de Montblanc (1971-1993), 3,21 m lineals; transferència del fons de l'Ajuntament de Solivella (1980-1992), 15 m lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: Oficina Comarcal del DARP (1970-1991), 2,5 m lineals; Cercle Cultural Colomenc (1959-1976), 1 lligall.

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: fons de l'empresa José Farreras SA (1949-1989), 0,4 m lineals; 230 fotografies de Sant Feliu de Llobregat (1900-1980).

Arxiu Històric Comarcal de Solsona: fons de la Comunitat d'Usuaris de Força i Llum de Solsona a Su (1959-1975), 0,3 m lineals; fons d'un establiment comercial de Solsona (1936-1957), 0,7 m lineals; documentació de la família Cots i Codina (1868-1951), 0,1 m lineals; 6 fotografies de diferents aspectes urbanístics de Solsona (s. XIX-XX); 67 cartells de la comarca (1997-1998).

Arxiu Històric Comarcal de Sort: Consell Comarcal del Pallars Sobirà (1988-1996), 2 m lineals; fons dels ajuntaments de Sort (1927-1992), 13,5 m lineals, Altron (1955-1970), 0,15, Eviny (1955-1970), 0,30 m lineals i Llessuï (1955-1970), 0,30 m lineals; fons de la Central Elèctrica de Sort (s. XX), 4,5 m lineals; i 11

fotografies de la comarca (1910-1998).

Arxiu Històric de Tarragona: fons de la família Castellarnau (1554-1950), 7 m lineals i 1.207 fotografies estereoscòpiques en placa de vidre; fons personal Eufemià Fort i Cogul (1940-1970), 25 m lineals i 1.377 positius fotogràfics, 53 plaques de vidre i 3 enregistraments sonors.

Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga: fons de la Cambra Agrària de Preixana (1945-1993), 3,5 m lineals; paper moneda emès a Tàrraga durant la Guerra Civil (1936-1939), 4 exemplars; col·lecció de fotografies del fotògraf targarí Miquel Martí Florensa (1895-1981), 506 plaques de vidre i 460 negatius.

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: fons de l'Ajuntament de Terrassa, documentació de contractació d'obres públiques (1971-1992), de disciplina urbanística (1983-1985), 41 m lineals, de centres sanitaris municipals (1980-1991), del cementiri (1982-1985) i d'edificis escolars (1978-1988), 1,2 m lineals; segon ingrés de documentació de l'empresa tèxtil F. Verdera SA (1927-1989), 1,2 m lineals; fons personals Pau Gorina i Gabarró (1879-1981), 1,2 m lineals i Joan Duch i Agulló (1928-1970), 0,2 m lineals.

Arxiu Històric Comarcal del Vendrell: fons del Consell Comarcal del Baix Penedès, correspondència (1993-1995), 4 m lineals; fons personal Antoni Gestí i Jornet (1937-1970), 1 lligall; 59 fotografies de la pujada de l'àngel al campanar del Vendrell (1958).

Arxiu Històric Comarcal de Vilanova i la Geltrú: fons del Jutjat de 1^a Instància i Instrucció núm. 3 de Vilanova i la Geltrú (1870-1989), 200 m lineals.

Arxiu Històric de la Biblioteca de Catalunya: fons personals Joan Givanel, cervantista (s. XX), 1,5 m lineals, de l'escriptor Josep Roure-Torrent (s. XX), 0,5 m lineals i del geògraf Pierre Deffontaines (s. XX), 12 m lineals; Reglament provisional sobre la pesca del corall (c.1790), 2 folis.



Folis 21v i 22r del manuscrit original autògraf del *Llibre de les grandeses i coses memorables de l'antiquíssima, insigne i famosa ciutat de Tarragona*, de Lluís Ponç d'Icard, ingressat a l'Arxiu Històric Comarcal de Valls el mes de juny de 1998 (foto ACV)

Arxiu Municipal de Palafrugell: dos dietaris d'Irene Rocas (1910-1911 i 1913-1915); 9 postals de Palafrugell (c.1900-1930).

Archiu Istoric Generau d'Aran: (fons dipositats a l'arxiu en la data d'inauguració) fons del Consell General (1303-1936), 3,48 m lineals i 73 pergamins; fons del Consell Comarcal de Muntanya de la Vall d'Aran (1983-1988), 16,53 m lineals; fons de la Mancomunitat Forestal de la Vall d'Aran (1857-1991), 15,06 m lineals; fons dels ajuntaments d'Arres (s. XIX-XX), 4,55 m lineals, Arròs e Vila (s. XVII-XX), 13,05 m lineals i 3 pergamins, Canejan (s. XIX-XX), 3,48 m lineals, Les (s. XIX-XX), 21,08 m lineals, Vielha-Mijaran (s. XVII-XX), 42,30 m lineals i Vilamòs (s. XVI-XX), 0,87 m lineals i 1 pergami; fons de les cambres agràries de Vielha-Mijaran (1967-1994), 2,16 m lineals, Bossòst (1981-1992), 0,60 m lineals, Les (1980-1993), 0,5 m lineals i Naut Aran (1980-1994), 0,52 m lineals; fons de la Central Hidroelèctrica de Cledes a Les (1926-1970), 22,40 m lineals; fons patrimonials Joanchiquet de Vilamòs (s. XVI-XX), 13,92 m lineals i 22 pergamins, Nhèu de Salardú (1507-1902), 0,4 m lineals i 4 pergamins, Mossèn Pèir de Les (1515-1898), 0,80 m lineals i 28 pergamins, Solèr de Garòs (1569-1957), 0,20 m lineals, Barbèr de Garòs (1581-1899), 0,30 m lineals, Saforcada d'Arres (1582-1974), 0,40 m lineals i 2 pergamins, Helipa d'Arró (1650-1879), 0,10 m lineals, Unha d'Unha (1680-1946), 0,10 m lineals, Borièr d'Arró (1682-1970), Menga d'Arties (1695-1924),

0,87 m lineals, Marzo de Vielha (1870-1917), 0,10 m lineals, Baile d'Es Bòrdes (1872-1846), 0,10 m lineals i Casa Notari (1819-1918), 0,10 m lineals; fons personals Miquel Farré Albagés (1844-1985), 0,20 m lineals, Benet Galcerán Ribó (1804-1820), 0,30 m lineals, Jaquet (1741-1883), 0,10 m lineals, i José Luís Oca López (1787-1830), 0,10 m lineals; pergamins aplegats per Àngel Paba, 73 unitats, i Xavier

Tous, 8 unitats; 8 pergamins comprats pel Consell General d'Aran; 766 fotografies de procedència diversa; 497 positius fotogràfics procedents del Centre Excursionista de Catalunya (s. XIX-XX); 44 postals de la comarca aplegades pels germans Labouche de Tolosa (s. XX); 80 postals de la comarca; documents patrimonials referents a Les i Vilac (1593-1960) 0,60 m lineals i 2 pergamins.

NOUS INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ DELS ARXIS

(setembre-octubre de 1998)

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: catàleg de pergamins del mas Oliver de la Serra de Calonge (128[.] -1652), 264 unitats.

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: actualització de l'inventari del fons de l'Ajuntament de Navata (12976/1998); inventaris dels fons de les cambres agràries de l'Armen-tera (1951-1994) i Cadaqués (1944-1994); i del de la Delegació Local del Movimiento de Figueres (1941/1978).

Arxiu Històric de Girona: catàleg de la sèrie Regions Devastades del fons del Govern Civil (1939-1947), 2.098 expedients; catàleg de la col·lecció d'impresos de l'arxiu (1545-1900), 1.094 unitats.

Arxiu Històric Comarcal d'Igualada: inventari del fons de la Cort del Batlle d'Igualada (1600-1700), 10 m lineals; descripció de 50 fotografies de l'Arxiu Fotogràfic Municipal (1998).

Arxiu Històric Comarcal de Mataró: actualització de l'inventari del fons de la Comptadoria d'Hipoteques de Mataró (1768-1862); inventari dels protocols històrics del districte notarial de Mataró (1789-1896).

Arxiu Històric Comarcal de Montblanc: catàleg de les llicències d'o-

bres del fons de l'Ajuntament de Conesa (1933-1992); inventari de la 2a. transferència (1980-1992) i catàleg de les llicències d'obres (1950-1992) del fons de l'Ajuntament de Senan.

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: inventari del fons patrimonial Can Massaguer (1260-1790); inventari del fons personal Mn. Benet Font (1922-1980).

Arxiu Històric Comarcal de Solsona: inventaris dels fons de l'Ajuntament (1842-1993), del jutjat de pau (1856-1990) i de la Prefectura Local del Movimiento (1967-1976) d'Olius.

Arxiu Històric Comarcal de Sort: inventari del fons del Consell Comarcal del Pallars Sobirà (1987-1997) i de 116 fotografies de la comarca (1910-1998).

Arxiu Històric Comarcal del Vendrell: inventaris dels fons dels ajuntaments del Montmell (1846-1982) i Santa Oliva (1823-1981); inventaris dels fons dels jutjats de pau del Montmell (1846-1980) i de Santa Oliva (1829/1983); inventaris de la Prefectura Local del Movimiento del Montmell (1939-1973) i de Santa Oliva (1939-1967); inventaris dels fons de la Societat d'Agricultors (1893-1895), de la Societat de Treballadors Agrícoles (1919) i de la Unió Patriòtica de Santa Oliva (1913/1929).

Arxiu Històric de Tarragona: catàleg dels pergamins del fons de la Comunitat de Preveres de Santa Coloma de Queralt (1270-1709).

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: inventaris del fons de l'empresa tèxtil Clapés SA de Terrassa (1916-1970), del segon ingrés de documentació del fons de l'empresa F. Verdera SA (1927-1989) i del fons personal Pau Gorina i Gabarró (1879-1981).

Arxiu Històric Comarcal de Vilanova i la Geltrú: inventaris del fons del Jutjat de 1ª Instància i Instrucció núm. 3 de Vilanova i la Geltrú (1870-1989); i de les sèries d'activitats classificades: obertura d'establiments i d'impostos municipals (1941-1996) del fons de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.

Arxiu Històric de la Biblioteca de Catalunya: índex alfabètic i cronològic de l'epistolari del Dr. Ramon Turró (1908-1926); inventari i índex del fons de la Junta de Comerç de Barcelona (1432-1872).

BIBLIOGRAFIA

ALONSO LLORCA, Joan. "El patrimonio documental valenciano: propuestas para su conservación". A: *XII Congreso de conservación y restauración de bienes culturales. Alicante, del 28 al 31 de octubre 1998*, València, Generalitat Valenciana, 1998, pàg. 361-367.

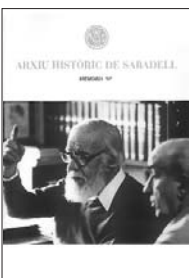
ARCHIVES. *The Journal of the British Records Association*. Volum XXIII. Núm. 99. Londres, octubre 1998, pàg. 97-192.

ARXIU COMARCAL DEL SOLSONÈS. Núm. 2. Arxiu Històric Comarcal de Solsona, Solsona, 1998. 20 pàg.





ARXIU HISTÒRIC COMARCAL DE MATARÓ. Mataró: Consell Comarcal del Maresme, Ajuntament de Mataró, Generalitat de Catalunya, 1998 [fullet].



ARXIU HISTÒRIC DE GIRONA. *Informació*. Núm. 7. Girona, novembre 1998. [1 f.].

ARXIU HISTÒRIC DE SABADELL. *MEMÒRIA '97*. Sabadell: Arxiu Històric de Sabadell, 1998. 84 pàg.



ARXIU HISTÒRIC GENERAL D'ARAN. Arròs: Consell Generau d'Aran, Ajuntament de Vielha, Generalitat de Catalunya, 1998 [fullet].

ARCHIVI PER LA STORIA. Ri-

vista dell'Associazione Nazionale Archivistica Italiana. Any XI. Núm. 1 (Florència, gener-juny i juliol-desembre 1998), 408 pàg.

BORRELL SABATER, Miquel. "El fons ducal d'Híjar. Una nova aportació a la història colomenca". A: *Quaderns de la Selva*. Núm. 10 (Santa Coloma de Farners, 1998), pàg. 175-188.

BUTLLETÍ Informatiu de l'Associació d'Arxivers de Catalunya. Any 10. Núm. 47, Barcelona, juliol-setembre de 1998. 4 pàg.

CITRA-1997. *Actes de la trentedouzième Conférence Internationale de la Table Ronde des Archives. XXXII Edimbourg 1997. L'accès aux archives. Aspects légaux*. París: Conseil International des Archives, 1998. 140 pàg. + [1] f. d'errades.

COLL i FONT, M.C.; SABANÈS i ALBERICH, A. "L'Arxiu Històric Comarcal del Vendrell inventaria l'arxiu de l'Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys". A: *Vila Domenio. Informatiu local d'actualitat i cultura*. 3^a etapa. Núm. 27 (Sant Jaume dels Domenys, setembre-octubre 1998), pàg. XVIII-XIX.



Fons del llinatge Pedrolo 1056-1991. Tàrraga: Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga, 1998 [fullet].

Fons documental de l'Orfeó Nova Solsona (1921-1992). Solsona: Arxiu Històric Comarcal de Solsona,

1998 [fullet].

GALERA i PEDROSA, Andreu. *Diplomataris de la vila de Cardona (anys 966-1276)*. Barcelona: Fundació Noguera, 1998 (Diplomataris; 15). 703 pàg.

Gay ESCODA, Josep Ma. *El corregidor a Catalunya*. Madrid: Marcial Pons, 1997 (Publicaciones del Seminario de Historia del Derecho de Barcelona; 3). 1102 pàg.

GENERELO, J.J.; MORENO LOPEZ, A. (coord.). *Historia de los archivos y de la archivística en España*. Valladolid: Universidad de Valladolid, 1998 (De Archiviis, III). 272 pàg.

GRAU i PUJOL, Josep M. T. "Documents de la parròquia del Catllar a Reus". A: *Full Parroquial: Tarragona, Vic, Solsona*. Any L. Núm. 2535 (Vic, 11 d'octubre 1998), pàg. 8.

GRAU i PUJOL, Josep M.T. "Els arxius a Internet". A: *Diari de Tarragona* del 6 d'octubre de 1998.

IMATGE I RECERCA. *5es Jornades Antoni Varés del 17 al 20 de novembre de 1998. Ponències i comunicacions*. Girona: Ajuntament de Girona. Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI), 1998. 366 pàg.

ITURRATE COLOMER, Germán. "La fun-

ción pedagógica del archivo. Aplicaciones históricas, tecnológicas y audiovisuales". A: *Boletín del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico*. Any VI. Número 24 (Sevilla, setembre 1998), pàg. 95-105.



JANUS 1998 = Lligall. *Revista Catalana d'Arxivística*. Núm. 12. [Conferència Europea d'arxius. Les bases de la professió = VI Jornades d'arxivística

de Catalunya. Barcelona, 27-30 de maig 1997]. París-Barcelona: CIA/ICA. AAC, 1998. 300 pàg.

MACIÀ, Mateo (ed.). *Manual de documentación jurídica*. Madrid: Editorial Síntesis, 1998 (Biblioteconomía y documentación; 18). 495 pàg.

MANSI, Antonio. *La tutela dei beni culturali. Analisi e commento della legge 01.06.1939 N. 1089 e di tutte le altre norme di tutela con ampi riferimenti di dottrina e giurisprudenza; nonché sulla circolazione delle opere d'arte nel diritto interno, in quello comunitario ed in quello internazionale; sul commercio dei beni culturali e sulla figura dell'artista*. Pàdua: Casa Editrice Dott. Antonio Milani, 1998 (2^a ed. revisada). XXVI + 531 pàg.

MAYANS i PLUJÀ, Antoni. "El fons Antoni Rodeja i Molas". A: *El Plafó. Butlletí d'Informació Cultural d'Olot*. Núm. 12 (Olot, desembre 1998), pàg. 2.

MESTRE DELGADO, Juan Francisco. *El derecho de acceso a archivos y registros administrativos (Análisis del artículo 105.b de la Constitución)*. Madrid: Editorial Civitas, 1998 (2^a ed. ampliada). 247 pàg.

MONTURIOL, Antoni; PUJOLÀS, Magda. *Més d'un segle de cartells de festes del Tura d'Olot (1859-1998)*. Olot: Ajuntament d'Olot, 1998. 144 pàg.

NAVARRO, Natàlia. "L'arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Cassà". A: *Llumiguia*. Núm. 555 (Cassà de la

Selva, octubre 1998), pàg. 46-47. TORRAS i SERRA, Marc. *Inventari dels llibres del racional*. Manresa: Arxiu Històric de la Ciutat de Manresa. Ajuntament de Manresa, 1998 (Inventaris i catàlegs de l'Arxiu; 6). 57 pàg.

VICARIO SANTAMARIA, Matías. "Los archivos capitulares". A: *Ars Sacra. Secretariado Nacional de la Comisión Episcopal para el Patrimonio Cultural de la Iglesia*. Núms. 4-5 (Madrid, desembre 1997 - març 1998), pàg. 181-185.

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

El Registre d'Establiments Industrials de Catalunya (1939-1993)

La sèrie documental del Registre d'Establiments Industrials de Catalunya recull una informació que dóna una visió panoràmica i exhaustiva de la vida industrial i empresarial del nostre país dels darrers seixanta anys. L'Arxiu Nacional de Catalunya posa a l'abast de la investigació aproximadament 43.500 expedients d'establiments industrials situats a la província de Barcelona entre 1939 i 1993, un total de 7.479 unitats d'instal·lació ingressades en quatre transferències successives.

El Registre Industrial es va crear l'any 1939. Durant gairebé quaranta anys, a escala provincial, se n'encarregà la Delegació Provincial d'Indústria de Barcelona (1939-1978), que va ser l'òrgan productor de bona part dels expedients de la sèrie. L'any 1978 les seves competències van ser transferides a la Generalitat de Catalunya, de manera que la Direcció General de Seguretat Industrial del Departament d'Indústria i Energia va ser l'organisme competent i el productor dels expedients fins a 1996. Pel Decret 324/1996 es va crear i aprovar el Reglament del Registre d'Establiments Industrials de Catalunya (REIC), en virtut del qual figuren inscrites d'ofici al nou Registre les activitats industrials que ja ho eren a l'anterior. El Registre d'Establiments Industrials de Catalunya es configura com una eina útil per a les polítiques industrials i per disposar d'una base de dades d'empreses i establiments, que doni informació de qualitat al ciutadà i al món empresarial. Des de l'any 1996 el Registre depèn orgànicament de la Direcció Gene-

ral de Consum i Seguretat Industrial del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme.

La consulta i difusió de la sèrie Registre d'Establiments Industrials de Catalunya ha estat possible gràcies a la tasca realitzada per l'arxiu central del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme. Des de la primera tramesa efectuada l'any 1993 es va trametre a l'ANC el catàleg informatitzat de tots els expedients, així com informació complementària de la sèrie i de la base de dades que la descriu. D'altra banda, la sèrie va ésser avaluada per la CNATD, que va resoldre la seva conservació permanent.

Contingut dels expedients

Segons els tràmits efectuats, els expedients contenen unes o altres tipologies documentals, però les més habituals són les següents:

1. Documentació adreçada al Registre pels titulars dels establiments industrials:

- Les *memòries i els projectes*. Inclouen la història de la indústria, les modificacions experimentades, el capital, els productes fabricats, la llista de maquinària amb el valor i potència, la capacitat de producció, el consum de primeres matèries, el nombre de treballadors, la seva qualificació i sexe, el desenvolupament de la indústria, les necessitats del mercat, etc.
- Els *plànols* de la instal·lació amb la localització dels elements de

producció, els dispositius de desinfecció ambiental, l'evacuació de fluids, etc.

- Els *croquis de l'emplaçament* de la indústria
- La còpia de *l'escriptura notarial* o el document acreditatiu de constitució de la societat
- En algun tipus d'indústria, el *projecte general econòmic i industrial*
- Les *sol·licituds* d'inscripció en el Registre, d'inicis d'activitat, d'ampliacions de la indústria, de trasllats, de traspàs de propietari, etc.
- Les *instàncies* sobre reclamacions a resolucions administratives

2. Documentació generada per l'Administració:

- Les *resolucions ministerials* sobre diverses autoritzacions: inscripció a Registre i sobre traspàs o trasllat de l'establiment etc.
- Els *informes* de la Direcció General d'Indústria sol·licitats per la Delegació Provincial
- L'*imprès de revisió anual de la indústria*, on s'anoten les principals dificultats per al seu desenvolupament, les modificacions realitzades i altres incidències
- La *correspondència* amb el Sindicat Vertical del ram d'activitat de l'empresa
- Les *actes d'inscripció* definitiva
- Les *actes de comprovació i autorització* de l'inici de l'activitat industrial
- La *fitxa* o resum on són recollides totes les actuacions efectuades al Registre
- L'*índex de documents i tramitació*, que recull la major part dels tràmits de l'expedient
- Els *oficis de tramitació* a altres organismes de l'Administració: Delegació Provincial de Sanitat, Direcció General d'Agricultura, Comissaria Provincial de Forniments i Transports, el Butlletí Oficial de l'Estat, etc.

Accés

Les normes d'accés a aquesta sèrie van ser fixades en un informe del Departament d'Indústria, Comerç i

Turisme, en el qual es detallava les condicions específiques per a la consulta dels expedients que encara no han complert els trenta anys des de la seva baixa al Registre Industrial.

Segons aquest informe els titulars de l'establiment industrial hi tenen accés lliure si s'acrediten prèviament, la qual cosa implica el dret a la consulta, a la reproducció i a la difusió de la informació. Els tercers amb un interès legítim o directe tenen lliure l'accés als expedients que fa més de trenta anys que són donats de baixa al Registre d'Establiments Industrials. Quant als tercers que vulguin consultar els expedients donats de baixa fa menys de trenta anys, l'informe especifica:

1. Si l'empresa titular és en funcionament, tenen lliure l'accés amb l'autorització de l'empresa titular de la instal·lació i del secretari general del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme
2. Si l'empresa titular no és en actiu, tenen lliure l'accés amb l'autorització del secretari general del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, però cal justificar documentalment l'interès legítim i directe

Determinar si un document conté dades reservades i determinar quins són els tercers amb un interès legítim i directe comporta una reflexió minuciosa en la qual ha de participar el titular. Els titulars de la documentació han d'establir d'una manera objectiva les condicions d'accés, tenint cura d'equilibrar el dret a la intimitat amb el dret a la informació, en especial quan hi ha un interès científic, cultural o tècnic rellevant. En el supòsit que el sol·licitant no tingui dret a l'accés, els titulars de la documentació li hauran de comunicar els motius de la denegació.

Recerca

A mesura que els expedients esdevinguin d'accés lliure el nombre d'usuaris creixerà, ja que les possibilitats i perspectives amb les quals

l'investigador pot adreçar-se a aquesta documentació són molt grans (estudis tècnics d'instal·lacions, de producció energètica, d'enginyeria, estudis socials i laborals, estudis administratius o de procediment, etc.). Des de 1994 el nombre de consultes adreçades a l'ANC ha augmentat considerablement. Els estudiosos del món de la indústria i de l'empresa han estat els principals interessats en aquesta sèrie. Estudis d'empreses o indústries concretes han estat els temes d'investigació més habitual, atès que la consulta dels expedients en permet conèixer la història i el desenvolupament. Altres temes de recerca han estat les fàbriques tèxtils, indústries de paper i arts gràfiques, arqueologia industrial (fàbrica de maons), repressió industrial durant el primer franquisme i història local de diferents municipis. Per a aquelles empreses els fons documentals de les quals han desaparegut, aquesta sèrie d'expedients del Registre Industrial de Catalunya és una font especialment valuosa.

M. Josep MIRALBELL i GUERIN

Ingressos (setembre - octubre de 1998)

Àrea dels Fons de l'Administració: Generalitat de Catalunya. Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, documentació procedent de la Delegació Provincial de Barcelona del Ministeri d'Informació i Turisme, la major part de la qual correspon a consum i disciplina turística (1943-1981), 4 m lineals; documentació traspasada procedent de la Delegació Regional del Ministeri de Comerç, la major part de la qual correspon a consum i disciplina de mercat (1963-1984), 8 m lineals; i expedients sancionadors en matèria de disciplina turística i de mercat (1979-1982), 15,4 m lineals.

Àrea dels Fons Històrics: *Fons d'associacions, sindicats i partits polítics:* Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana (1898-1939), 1 m lineal. *Fons d'empreses:* Tecla

Sala e Hijos, SA (s. XVII-1981) de Roda de Ter (Osona) 20 m lineals; Ignacio Font, SA (1915-1960) de Torelló (Osona), 1,5 m lineals; Manufacturas Soldevila, SA (1946-1983) de Balsareny (Bages), 0,1 m lineals; Indústria Tèxtil Tomàs, SA (1921-1985) de Sant Quirze de Besora (Osona), 2 m lineals; Manufacturas Barcelonesas de Lámparas Eléctricas SKLAR (1929-1961), 2,5 m lineals; Rafael Torras Juvinyà, SA (1723-1989) de Sant Joan les Fonts (Garrotxa), 7,6 m lineals. *Fons personals:* Ramon M. Roca i Sastre (1845-1997), 1,5 m lineals; Ferran Soldevila (1916-1971), 0,4 m lineals; Enric Joan i Pedrol (1961-1963), 0,1 m lineals; Enric Maynés i Gaspar (1895-1951), 0,6 m lineals. *Fons d'associacions:* Escoltisme Català (1937-1980), 43,6 m lineals.

Àrea dels Fons d'Imatges, Gràfics i Audiovisuals: col·lecció fotogràfica Francesc Amat i Creus-Núria Vendrell i Ventayol (anys 20), 1.562 plaques de vidre i 8 acetats.

Crònica d'activitats (setembre-octubre de 1998):

- XLII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos: ponències i comunicacions sobre *Sant Cugat del Vallès: el municipi, el monestir i el claustre*, els dies 23, 24 i 25 d'octubre de 1998 a la seu de l'ANC.
- Acte de cessió a l'ANC del fons documental del sindicat Solidaritat d'Obrers de Catalunya (SOC), presidit pels consellers de Cultura i de Treball de la Generalitat de Catalunya. En el transcurs de l'acte, conferència *Allò que s'ignora del sindicalisme: el sindicat català*, per Jaume Terribas, el dia 29 d'octubre a Barcelona, al Palau de la Generalitat.